

УДК 339.56:631.1:663.25

Печко В.

к.е.н., докторант кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Державний біотехнологічний університет, м. Харків

ГАЛУЗЬ ВИНОГРАДАРСТВА ТА ВИНОРОБСТВА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Україна традиційно була і залишається аграрною державою. Сприятливі природно-кліматичні умови, особливо південних регіонів, Криму та Закарпаття, сформували тривалі традиції виноградарства та виноробства, створюючи унікальний бренд під назвою «українське вино». Виноробна галузь є однією із найбільш стрімко зростаючих та прибуткових в провідних країнах світу. За оцінками аналітиків, у 2025 р. виручка від реалізації вина досягне рекордної позначки у \$529 млрд. Культура споживання вина, яка поступово витісняє культуру споживання міцних алкогольних напоїв, значно стимулює внутрішній ринок та внутрішнє виробництво винограду в Україні.

Нажаль, сьогодні українська виноградарсько-виноробна галузь переживає надскладні часи. За даними Держстату (табл.), у 2021 р. площа виноградників у плодоносному віці у 2,9 раза нижча рівня 2000 р. Це стало фактором зниження обсягів валового виробництва винограду, що за останні 20 років скоротився майже вдвічі, хоча його урожайність поступово зростала.

Таблиця

Основні показники виробництва винограду в Україні у 2000-2021 рр.

Показники	Роки						2021 р. у % до:	
	2000	2010	2015	2019	2020	2021	2000 р.	2020 р.
Площа виноградників у плодоносному віці, тис. га	99,4	67,6	41,8	39,5	37,2	34,7	<2,9 р.	93,3
Виробництво винограду, тис. т	513,8	407,9	386,3	366,3	281	264,1	51,4	94,0
Урожайність винограду, ц/га	51,7	60,3	92,4	92,7	75,5	76,1	147,2	100,8

Джерело: розраховано за даними [1].

Повномасштабні військові дії та російська агресія, що призвели до тимчасової окупації та обстрілів низки південних регіонів суттєво «похитнули» й без того складну ситуацію в галузі українського виноградарства і виноробства.

Водночас Угода про асоціацію з ЄС накладає додаткову відповідальність та визначає підвищені вимоги до виробників та ринків продовольства. Сьогодні,

за рахунок відсталості українського АПК від єврорегламентів, виноградарсько-виноробна галузь України стикнулася з низкою проблем.

Особливою проблемою у контексті євроінтеграції є досягнення рівня якості вина, відповідного європейським аналогам. Сьогодні, на жаль, не всі українські бренди вина відповідають високим стандартам якості, зустрічається низка фальсифікованої продукції. Одним із напрямів вирішення цієї проблеми є створення державних нормативних документів за європейськими нормативами якості та формування мережі незалежних лабораторій, відповідальних за її контроль.

Ще одним із проблемних аспектів є низькі закупівельні ціни як на виноград-сировину (особливо технічних сортів), так і на вино у роздрібних мережах. Це створює додаткові ризики для необдуманого зниження якості вина та зростання кількості фальсифікату на ринку.

І, зрештою, найбільш вагомою проблемою галузі була і залишається «експансія» ринку вина імпортованою продукцією, з якою ще дуже складно конкурувати національним виробникам. Тому особливою складовою на шляху до відродження галузі є підвищення конкурентоспроможності українських винарень, посилення дієвості маркетингу та популяризація продукції українських крупних та дрібних крафтових виробників.

14 березня 2023 р. відбулися слухання у Комітеті Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики на тему: «Актуальні питання виноградарства та виноробства в Україні на шляху до євроінтеграції» [2], де було анонсовано ухвалення низки законодавчих актів, які сприятимуть виходу галузі з кризи та її інтеграції у європейський простір.

Отже, виноградарсько-виноробна галузь має суттєвий стратегічний потенціал для задоволення внутрішнього попиту та виходу на зовнішні, передусім європейські, ринки, що за умови удосконалення чинної законодавчої бази та підтримки національних виробників дозволить сформулювати нову візію бренду українського вина у світі.

Список використаних джерел:

1. Рослинництво України 2021: стат. щорічник / За ред. О. Прокопенка. Київ: Державна служба статистики України, 2022. 183 с.
2. Комітет ВРУ розглянув актуальні питання виноградарства та виноробства в Україні на шляху до євроінтеграції. ДІЯ бізнес. URL: <https://export.gov.ua/news/4542-aktualni-pitannia-vinogradarstva-ta-vinorobstva-v-ukraini-na-shliakhu-do-ievroin-tegratsii> (дата звернення 12.03.2023).